

13 Legislatívne vymedzenie monitoringu životného prostredia a informačného systému životného prostredia v SR

Tvorba monitorovacieho systému životného prostredia vyplýva z množstva dohôd, dohovorov a medzinárodných požiadaviek súvisiacich s integráciou Slovenskej republiky do medzinárodného systému ochrany životného prostredia (Rio de Janeiro, 1992 a Johannesburg, 2002).

Monitoring životného prostredia na území Slovenskej republiky neupravuje jediná právna norma. Jeho prípravu a uvedenie do praxe upravuje niekoľko legislatívnych opatrení, ďalšie normy upravujú jeho priebeh i ďalší rozvoj. Dôležitá je aj legislatíva, ktorá zabezpečuje implementáciu noriem EÚ. Ďalšie právne normy neupravujú monitoring životného prostredia priamo, ale súvisia s jednotlivými zložkami životného prostredia a ich kvalitou.

Prvým legislatívnym dokumentom, ktorý upravuje monitoring životného prostredia na území Slovenskej republiky je Uznesenie č. 449 z 26. mája 1992, ktorým vláda SR prijala Konceptiu monitoringu životného prostredia a Konceptiu integrovaného informačného systému o životnom prostredí územia SR. Týmto uznesením uložila všetkým zainteresovaným ministrom realizovať čiastkové monitorovacie systémy, ako súčasť celoplošného monitorovacieho systému podľa spracovaných a schválených projektov. Vlastnú realizáciu monitorovacieho systému životného prostredia a integrovaného informačného systému o životnom prostredí územia Slovenskej republiky upravuje uznesenie vlády SR č. 620 zo 7. septembra 1993. Ním vláda SR uložila ministrovi životného prostredia, ministrovi pôdohospodárstva a ministrovi zdravotníctva zabezpečiť výkon funkcie stredísk čiastkových monitorovacích systémov (ČMS) a čiastkových informačných systémov. Zároveň uložila ministrovi životného prostredia priebežne zabezpečovať ich koordináciu v rámci uceleného, celoplošného monitoringu územia Slovenskej republiky. Na základe týchto uznesení boli spracované projekty čiastkových monitorovacích systémov, ktoré popisujú ich cieľový stav. Vytvorili sa strediská čiastkových monitorovacích systémov, ako metodicko - koordinačné centrá, usmerňujúce realizáciu monitorovacích aktivít a bola zriadená medzirezortná Koordinačná rada monitoringu. V roku 1996 začal platiť zákon NR SR č. 261/1995 o Štátnom informačnom systéme (ŠIS), podľa ktorého bola pre rezort životného prostredia v priebehu prvého polroka 1996 spracovaná Konceptia rezortnej časti ŠIS MŽP SR, schválená ministrom ŽP dňa 27. júna 1996. V rámci Konceptie rezortného informačného systému bola objasnená štruktúra informačného systému rezortu, výsledkom čoho bolo okrem iného aj vznik 18 subsystémov, medzi ktorými je definovaný informačný systém monitoringu (ISM) a Informačný systém o životnom prostredí (ISŽP). ISM je definovaný ako subsystém Informačného systému životného prostredia a je v rámci Konceptie RIS (Rezortný informačný systém) chápaný ako medzirezortný informačný systém, prevádzkovaný MŽP SR. Jeho cieľom bolo vytvoriť homogénny, previazaný celok

informačných zdrojov jednotlivých ČMS. Projekt ISM bol spracovaný podľa Vyhlášky Štatistického úradu SR č. 283 z 30. septembra 1996 a uznesením č. 1-1/2000. Tento projekt ISM dňa 25. februára 2000 schválila Rada vlády pre informatiku a začalo sa jeho realizovanie. V roku 1998 vláda SR vo svojom Programovom vyhlásení konštatovala, že podporí dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému o životnom prostredí. V roku 1999 bola spracovaná Koncepcia dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému životného prostredia Slovenskej republiky, ktorej úlohou je premietnuť podnety a skúsenosti za obdobie od prijatia Koncepcie v roku 1992 do ďalšieho naplňania úlohy vybudovať komplexný monitorovací a informačný systém životného prostredia Slovenskej republiky. Uznesením č.7 z 12. januára 2000 vláda SR prijala Koncepciu dobudovania komplexného monitorovacieho a informačného systému v životnom prostredí a uložila ministrom životného prostredia a ministrom pôdohospodárstva aktualizovať projekty čiastkových monitorovacích systémov (ČMS) v súlade s prijatou koncepciou. Do roku 2004 vláda SR uložila ministrom ŽP a ministrom pôdohospodárstva SR dobudovať čiastkové monitorovacie systémy na základe aktualizovaných projektov. Cieľovým stavom by mal byť stabilný základný monitoring, definovaný v aktualizovaných projektoch jednotlivých ČMS, organizačne, personálne, technicky a finančne zabezpečený tak, aby spĺňal všetky požiadavky. Informácia o postupe realizácie monitorovacieho systému ŽP a integrovaného informačného systému o ŽP poukázala na viaceré pretrvávajúce nedostatky, načrtla problémy a možnosti realizácie uvedených koncepčných dokumentov. Preto bola spracovaná nová Koncepcia aktualizácie a racionalizácie environmentálneho monitoringu. Vznikla na základe požiadavky MŽP SR prehodnotiť monitorované ukazovatele ŽP a zosúladiť ich s ukazovateľmi, ktorých sledovanie určujú medzinárodné dohovory a ukazovateľmi, ktorých sledovanie určujú zákony SR. Nová Koncepcia environmentálneho monitoringu obsahuje tabuľkovo zostavený systém ukazovateľov environmentálneho monitoringu pre jednotlivé čiastkové monitorovacie systémy, zatriedené podľa priority a využiteľnosti. Koncepcia bola schválená uznesením č. 42 zo dňa 4. 4. 2005. Národný environmentálny akčný program je ďalším významným dokumentom, ktorý upravuje realizáciu monitoringu životného prostredia SR. Obsahuje opatrenia týkajúce sa hlavne budovania monitorovacieho a informačného systému. Konkrétne pre Environmentálnu informatiku a monitoring definuje Národný environmentálny akčný program, schválený uznesením vlády SR č. 350 zo dňa 14. mája 1996 konkrétne opatrenia: dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému životného prostredia SR, dopĺňovanie základných reprezentatívnych údajov porovnateľných so zahraničím, ročné vyhodnocovanie stavu životného prostredia a následne dobudovanie komplexného monitorovacieho a informačného systému o ďalšie reprezentatívne environmentálne ukazovatele do roku 2005.